

Nr 74

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1956/57 till avlöningar vid statens rättskemiska laboratorium.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkten 17, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 774 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 70, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 17 februari 1956, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, *dels ock* till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 790 000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har departementschefen den 25 augusti 1955 tillkallat tre sakkunniga för att inom inrikesdepartementet biträda med utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m. De sakkunniga, vilka antagit benämningen *1955 års utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m.*, har den 22 december 1955 avlämnat en skrivelse med vissa förslag rörande laboratoriets organisation. Skrivelsen har varit föremål för remissbehandling.

I statsrådsprotokollet lämnas (s. 2—5) en redogörelse för de sakkunnigas förslag samt över detsamma avgivna yttranden (s. 8—10). Till denna redogörelse får utskottet hänvisa.

I skrivelse den 31 augusti 1955 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1956/57 uppräknas med 339 000 kronor till 799 000 kronor.

Departementschefen anför, att 1955 års utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m. i sin ovan nämnda skrivelse meddelat, att utredningsarbetet på grund av uppdragets omfattning icke kan fullgöras inom sådan tid, att förslag i ämnet kan underställas innevarande års riksdag. Såsom utredningen framhållit kommer emellertid laboratoriets föreståndare att den 1 april 1956 avgå med pension. Enligt vad utredningen och medicinalstyrelsen uppgivit har den vetenskapliga utvecklingen inom

Bihang till riksdagens protokoll 1956. 6 saml. Nr 74

laboratoriets verksamhetsområde medfört, att en vetenskapsman icke längre kan i tillräcklig omfattning behärska både den kemiska och den blodgrupps-serologiska delen av verksamheten. Det skulle med hänsyn härtill icke f. n. vara möjligt att finna en efterträdare med erforderlig kompetens på båda dessa områden. Föreståndartjänsten borde därför tills vidare hållas vakant.

Med anledning av vad utredningen anfört synes det ofrånkomligt att i avbidan på en slutlig lösning föranstalta om en provisorisk omorganisation av laboratoriet. Givetvis innebär detta icke något ställningstagande till frågan om den på längre sikt lämpligaste organisationen. Med hänsyn till den förut nämnda tidpunkten för föreståndarens avgång har Kungl. Maj:t därför på departementschefens hemställan föreskrivit bl. a., att laboratoriet fr. o. m. den 1 april 1956 tills vidare t. o. m. den 30 juni 1957 skall provisoriskt uppdelas på två avdelningar, en rättskemisk och en blodgrupps-serologisk avdelning, under ledning av var sin avdelningsföreståndare. Den rättskemiska avdelningen skall bestå av den nuvarande s. k. toxikologisk-kemiska avdelningen och alkoholavdelningen medan till blodgrupps-serologiska avdelningen skall sammanföras de nuvarande Rh- och faderskapsavdelningarna. Så länge tjänsten såsom föreståndare för laboratoriet är vakant, skall enligt nämnda beslut vara inrättad en tjänst såsom avdelningsföreståndare i lönegrad Cg 37, vars innehavare skall förestå den nya rättskemiska avdelningen. Den blodgrupps-serologiska avdelningen skall förestås av den nuvarande avdelningsföreståndaren i lönegrad Ce 37 på Rh-avdelningen. De administrativa och kamerala göromål, som förut ankommit på laboratoriets föreståndare men som icke lämpligen bör fördelas mellan de nya avdelningsföreståndarna, skall åligga medicinalstyrelsen, som redan enligt gällande instruktion har att leda och övervaka laboratoriets verksamhet. Någon kostnadsökning för genomförande av nu nämnda provisoriska åtgärder torde icke komma att uppstå vare sig för innevarande eller nästa budgetår. Ett belopp motsvarande grundlönen i lönegrad 37, i runt tal 23 000 kronor, anses dock tillfälligt böra överföras från ordinarieposten till icke-ordinarieposten i avlöningsstaten för budgetåret 1956/57.

Vad härefter angår medicinalstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår erinrar departementschefen om den redogörelse för arbetsbelastningen på laboratoriets olika avdelningar, som lämnats i utredningens ovan nämnda skrivelse. Av denna framgår, att antalet ärenden på laboratoriets samtliga avdelningar visat en betydande ökning. Under de båda senaste åren — 1953 och 1954 — ökade sålunda antalet toxikologiska undersökningar, alkoholblodprov, faderskapsärenden och Rh-prov med resp. 12, 33,7, 13,6 och 20,2 procent.

Denna ökning har fortsatt även under år 1955 såvitt angår de toxikologiska undersökningarna och alkoholblodproven, vilkas antal då ökade med omkring 14,5 resp. 22 procent. De förstnämnda undersökningarna är förhållandevis tidskrävande — i genomsnitt en à två veckor per prov — vartill

kommer risken, att vissa giftiga ämnen kan förstöras vid alltför långa väntetider. Vidare har den intensiva utvecklingen inom kemien medfört, att varje undersökningsärende blivit mera tidsödande och av större svårighetsgrad. Beträffande alkoholavdelningen tillkommer den omständigheten att analysarbetet beträffande alkoholblodproven sedan sommaren 1955 utföres efter två olika metoder, dels Widmarkmetoden, som förut ensam använts, dels den s. k. ADH-metoden. Det nya systemet har införts efter förslag av en särskilt tillkallad utredningman för att öka säkerheten i analysarbetet. Beträffande Rh-avdelningen har en ökning från 1954 till 1955 med omkring 85 procent av vid laboratoriet tillverkade och till sjukhusen utsända Rh-testsera möjliggjort en omfattande decentralisering av s. k. enkla Rh-testningar till ett sextiotal sjukhus. Antalet Rh-prov vid laboratoriet minskade visserligen därigenom något, en minskning som dock redan i januari 1956 upphört, då antalet prov åter ökat. Å andra sidan har genom decentraliseringen de prov som kräver specialundersökningar ökat. Arbetsvolymen har därför även under år 1955 stegrats avsevärt. I fråga om faderskapsavdelningen har införandet av undersökningar med nya blodgruppssystem, utökade kontrollmetoder och beräkningar av faderskapssannolikheten nödvändiggjort ökade arbetsinsatser.

Denna utveckling av laboratoriets verksamhet har medfört, att hittills medgiven personalförstärkning visat sig otillräcklig. Kungl. Maj:t har därför, sedan icke-ordinarieposten i avlöningsstaten för budgetåret 1955/56 i enlighet med beslut vid 1955 års riksdag upptagits förslagsvis, genom beslut senast den 21 oktober 1955 medgivit anställande av sammanlagt 13 extra befattningshavare vid laboratoriets alkohol- och Rh-avdelningar. Ytterligare personalförstärkning har av 1955 års utredning nyligen begärts för toxikologisk-kemiska avdelningen fr. o. m. den 1 mars 1956.

Mot bakgrunden av det anförda har departementschefen ansett sig böra i huvudsak tillstyrka den personalförstärkning, som medicinalstyrelsen begärt för nästa budgetår. Departementschefen framhåller dock i detta sammanhang uttryckligen, att samtliga i det följande förordade personalförstärkningar måste betraktas såsom provisoriska i avbidan på resultatet av förenämnda utrednings arbete. Utredningen bör sålunda ompröva personalbehovet vid samtliga avdelningar och därvid sträva efter att genom lämpliga rationaliseringsåtgärder m. m. erhålla en effektiv men ekonomisk och om möjligt mindre personalkrävande organisation. Vidare framhålles angelägenheten av att avgifterna för vid laboratoriet utförda prov snarast möjligt anpassas till de kostnadsökningar, som må komma att föränledas av nu och, beträffande omkostnadsanslaget, i statsverkspropositionen framlagda förslag. Förslagen redovisas i det följande liksom i medicinalstyrelsens äskanden med utgångspunkt från nu gällande organisation.

Toxikologisk-kemiska avdelningen föreslås förstärkt med en kvalificerad befattningshavare, kemist eller läkare, vilken dock anses böra inplacera-

ras i lönegrad i anslutning till av Kungl. Maj:t den 5 juni 1953 utfärdade bestämmelser angående lönegradsplacering av vetenskapligt utbildade laboratorieläkare och assistenter vid bl. a. rättskemiska laboratoriet. Befattningshavaren bör dock tills vidare erhålla extra anställning. Härutöver förordas, att medel beräknas för anställande av två laboratoriebiträden, varav det ena bör placeras i lönegrad Cg 13 och det andra i den lägre lönegrad, som fastställs av Kungl. Maj:t. Avdelningens behov av kontorsbiträde har tillgodosetts genom överflyttning av ett biträde från alkoholavdelningen. Det föreslagna utbytet av en arvodesbefattning som försöksassistent mot en lönegradsplacerad halvtidstjänst anses böra anstå tills vidare i avbidan på ytterligare erfarenheter av de med befattningen förenade arbetsuppgifterna.

Beträffande alkoholavdelningen föreslås inrättande av följande befattningar, nämligen 1 försöksassistent Cg 20, 1 förste laboratoriebiträde Cg 15, 3 kanslibiträden Cg 11 samt 5 laboratoriebiträden Cg 11.

Rh-avdelningen föreslås förstärkt med följande befattningar, nämligen 1 förste laboratorieassistent Cg 19, 1 förste laboratoriebiträde Cg 15, 1 kanslibitrad Cg 11 samt 1 laboratoriebiträde i lönegrad enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

Beträffande faderskapsavdelningen beräknas för anställande i mån av behov av extra arbetskraft för tillverkning av testsera till försvaret ett belopp av i runt tal 8 000 kronor. I övrigt föreslås avdelningen förstärkt med två laboratoriebiträden med placering i lönegrad Cg 13 resp. Cg 11, det senare i utbyte mot en arvodesanställd halvtidsassistent.

För utökning av vaktmästarbitrådets och diskerskans tjänstgöringstid samt för tillgodoseende av laboratoriets behov av viss statistisk sakkunskap beräknas en ökning av medelsanvisningen med i runt tal 3 000 kronor för vartdera ändamålet.

För vikariatsersättningar m. m. förordas en höjning av medelsanvisningen med 23 000 kronor.

De personalförstärkningar, som nu förordats, innebär en betydande förstärkning av laboratoriets kapacitet. Det föreligger emellertid enligt departementschefen stora svårigheter att i förväg bedöma omfattningen av laboratoriets arbetsbörda. Med hänsyn härtill bör Kungl. Maj:t i avbidan på utredningens organisationsförslag även under nästa budgetår kunna medgiva eventuellt erforderlig ytterligare personalförstärkning, när tvingande skäl därtill föranleder. Icke-ordinarieposten bör därför upptagas förslagsvis. För att kunna tillgodose ett sådant icke förutsett behov av extra personal utan att därmed anslagsramen överskrides förordas emellertid, att icke-ordinarieposten uppräknas med — utöver vad som påkallas av förut framlagda förslag — ett belopp av 30 000 kronor, vilket belopp bör få disponeras först efter prövning och medgivande av Kungl. Maj:t.

Vad departementschefen sålunda förordat påkallar en höjning av me-

delsanvisningen med omkring 245 000 kronor för personalförstärkningar m. m., däri inberäknat förenämnda belopp om 30 000 kronor, och med 23 000 kronor för vikariatsersättningar. Härtill kommer de automatiska utgiftstegringarna för löneklassuppflyttningar, för beslutade höjningar av vissa assistentarvoden samt för höjningen av det rörliga tillägget med tillhoppa omkring 62 000 kronor. Anslaget uppräknas alltså med 330 000 kronor.

Utskottet. I avbidan på ett ställningstagande till resultatet av pågående utredning rörande statens rättskemiska laboratoriums organisation m. m. har departementschefen föreslagit en provisorisk omorganisation av laboratoriet samt avsevärda personalförstärkningar, vilka också måste betraktas som provisoriska. Med hänsyn till den väsentliga ökning av laboratoriets arbetsbörda, som ägt rum under de senaste åren, har utskottet funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Härvid vill utskottet betona de föreslagna åtgärdernas karaktär av provisorier och understryka vikten av att de sakkunniga under det fortsatta utredningsarbetet strävar efter att genom rationaliseringsåtgärder m. m. erhålla en effektiv men om möjligt mindre personalkrävande organisation.

Då det, såsom departementschefen framhållit, föreligger stora svårigheter att nu bedöma laboratoriets arbetsbelastning under nästa budgetår, har utskottet intet att erinra mot att icke-ordinarieposten under detta budgetår upptages förslagsvis samt att Kungl. Maj:t bemyndigas att, när tvingande skäl därtill föranleder, medge eventuellt erforderlig ytterligare personalförstärkning.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	69 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	579 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	142 000
	<hr/>
	Summa kronor 790 000;

b) till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 790 000 kronor.

Stockholm den 13 april 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Leander, Näs-gård, Gillström, Boman, Hesselbom, Gustaf Andersson, Sundelin, Einar Persson, Birger Andersson, Ragnar Bergh, Elfving, Nils Theodor Larsson och Rikard Svensson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malm-borg i Skövde, Andersson i Malmö, Åkerström, Rubbestad, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Andersson i Mölndal, Widén, Cassel, fru Ericsson i Luleå, fröken Ager, herrar Mellqvist och Hansson i Önnarp.